

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za in-
stematvo D 13.—, dostavljeno na dor-
D 11-50, na izkaznice
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi
MARIBOR, Jurčič

Poština plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prilijšč. desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopis se ne vrača.

Leto: IV.

Maribor, torek 27. marca 1923.

Številka: 69

Baroša ne damo!

Italijanski in jugoslovenski načrti za
ureditev reškega vprašanja.

Trst, 22. marca.

(n. n.) Jugoslovensko-italijanska kon-
ferenca v Opatiji, ki pravzaprav že ta-
koj od vsega začetka ni kazala bogve
kašnega življenja, je sedaj dospela brez
dvoma na svojo mrtvo točko, s katere
se ne premakne tako kmalu, ali pa mo-
goče tudi nikoli, če bodo ostali trdni v —
Beogradu. Seveda, če bi bilo šlo
tako, kakor je italijanska delegacija mor-
da mislila, da pojde in kakor je tudi ka-
zalo prvotno jugoslovensko popuščanje:
potem bi komisija prav gotovo dokončala
svoje delo v tistem enomesečnem roku,
kakor ga določa svetomargariška kon-
vencija, in danes bi bilo takomimeno va-
reško vprašanje že rešeno na debelo in
drobno. Toda kako?! Pač tako, da bi Ju-
goslavija na svojih lastnih tleh morala
trpeti tuje gospodanje in bi vsa njena ko-
rist obstojala v tem, da bi smela s svo-
jim jadranskim prometom krmiti Reko
toliko časa, dokler bi ta njena krmiljenka
ne postala godna za priklapljenje k —
Italiji! Ne dobri volji beogradskih
vladnih krogov, temveč odločnemu od-
poru vse neradikalne javnosti v Ju-
goslaviji se je zahvaliti, da se je stvar za-
sukala drugače in je danes, po enem
meseču obojestranskih najljubeznivejših
poklonov, banketov, pomorskih in avto-
mobilskih izletov in tupačam kaki eno-
urni ali celo poldrugi razpravi
prišla komisija tja, kjer bi bila morala
biti že takoj prvi dan po izpraznitvi Su-
šaka: pri vprašanju jugoslovenske snve-
renosti nad Delto in Barošovo luko.

Prvotno jugoslovensko popuščanje je
odmeknilo razpravo o tem vprašanju, ker
je jugoslovenska delegacija pristala na
laški predlog, da naj se ves kup vpra-
šanj obravnava obenem, ali končno pa
je moralo priti tudi to vprašanje na vr-
sto, sicer tudi le nekako sovebno, ali
vendarle. Vprašanje konsorcija, ki naj
bi upravljal reško pristanišče, se vendar
ne more rešiti, ne da bi se prej določilo,
komu in v koliki meri dejanski pripada
pristanišče.

Italijanski tisk, a prav tako tudi la-
ška vlada in njena delegacija v Opatiji,
so si pač obetali od izida skupščinskih
volitev v Jugoslaviji temeljitega preo-
brata v razpravah konferenc. Menda si
radikalci sami niso tako zelo želeli »zma-
ge«, kakor so jo jim želeli Lahit, ki so
pričakovali od »utrditve Pašičevega po-
lozaja« najboljše poteka opatijske kon-
ference, češ, ker je bil Pašić vedno na-
klonjen čim prejšnji odpravi vseh spor-
nih vprašanj med obema državama in
dosledno tudi čim hitrejši doseg prija-
teljskih odnosov med njima. S kak-
šnim zadovoljstvom je laški tisk beležil
za radikalce ugodni volilni izid, pri če-
mur pa ni pomislil, da Pašić in njegova
stranka še daleč nista — jugoslovenski
narod, ki v tem zanj življenjskem vpraša-
nju zavzema v ogromni večini pač neko-
liko drugačno stališče kot pa gg. Pašić.
Ninčič in še kdo drug radikalski mo-
rež, ki presoja to vprašanje z ozkega ka-
lmezdanskega vidika, ne pa z vidika
narodne države, ki sega od Triglava do
Balkana, ne da bi imela niti enega sa-
mega res dostopnega izhodišča na mor-
je. Beogradska vlada ni mogla in ni sme-
la imeti slepih oči in gluhih ušes za o-
gorčenje, ki je vstalo v narodu, in je
morala dati svoji delegaciji v Opatiji
navodila, ki pomenjajo pač temeljit
razočaranje za že tako lepe nade gojačo
Italijo.

Na večerajšnji seji ste obe delegaciji
predložili vsak svoj načrt za skupno
upravo reškega pristanišča. Ta dva na-
črta gresta tako daleč narazen, da se zdi

Radić se pripravlja na pohod v Beograd.

Nedeljska konferenca v Zagrebu. — Definitivnih sklepov ni. — Spaho in Korošec
prideta danes in jutri. — Radić upa na sporazum, nakar pojde v Beograd.

Zagreb, 26. marca. (Izv.) Včeraj se
je vršila konferenca izvoljenih poslancev.
Radićeve seljačke republikanske stranke,
katere se je udeležilo 63 poslancev, dočim
so ostali bili odsotni. Na konferenci niso
bili sprejeti nikaki končnoveljavni skle-
pi glede nadaljne taktike, predvsem glede
sodelovanja v bodočem parlamentu. Ni
še torej padla odločitev, ali Radić sploh
pride v Beograd. Konferenca se je vršila
popolnoma tajno in ni bilo prepušče-
niti občinstvo, niti novinarji. Celo var-
nostni straži je bil vstop zabranjen. De-
legatje Spahovec ter dr. Korošec se
konference niso udeležili. Radić sam je
izjavil, da pride Spaho s svojim tajnikom
še le v ponedeljek, v torek pa dr. Koro-
šec, da se pogovore glede kooperacije. —
Republikanske disidente iz Mostara, ki
so mu ugovarjali, je Radić kratkoma-
lo vrgel iz dvorane ter na to mislo nadalje-
val zborovanje. Po konferenci se je vršil
komerz, kateremu je prisostvovala velika
množica Radićevih pristavev iz mesta in
dežele. V Radićevi družbi so bili tudi trije
političarji Hrvatske Zajednice, med nji-
mi dr. Lorković. Radić je imel govor, v
katerem je med drugim ponovno pov-
darjal, da smo na zunaj ena država, na
znotraj pa trije narodi. Doznan je, da na-
meravajo radikalci razpisati nove volit-
ve. V tem slučaju bi postavil Radić svoje
kandidatne liste tudi v Črni gori ter v
srecu Srbije, v Šumadiji. Ne trdi, da ne bi
šel v Beograd, toda potrebno je, da se
prej doseže sporazum. Za njim je govoril
še nek drug poslanec ter zastopnik Hr-
vatske zajednice dr. Lorković, ki je iz-
ražal veselje nad zmago Radića, kar po-
meni zmago celokupnega hrvatskega na-
roda. Za njim je govoril tudi bivši za-
grebski župan dr. Štefan Srknij, nato pa
je povzel besedo zopet Radić, ki je izja-
vil: Vse, kar je veliko, Velika Srbija in
Velika Hrvatska, v resnici ni nič velike-
ga. Velikost izraža samo plemenitost in

velikost duha. Srb še ni zrel za svobodo.
Srb je še otrok, kateremu moramo mi Hr-
vatje še povezati spodnje hlače. Oni se
navdušujejo danes za nekaj velikega.
Njihova ustava je čisto havadna prevara,
je samo prepis belgijske ustave. Toda
kakorkoli se vedejo napram nam, mi smo
njihovi bratje. Mi hočemo sporazum, to-
da ne takšnega, kakor ga hoče Pribičević,
temveč svobodno organizirano skupnost,
ki je ni ustvaril ne Radić ne Pašić, am-
pak Šumadija in hrvatsko Zagorje. Na
vprašanje novinarjev je Radić izjavil,
da končnih sklepov z ozirom na pogaja-
nja s Spahovo skupino in z dr. Koro-
šem še ne more objaviti. Sporočil pa jim
je točke sprejete resolucije, ki so name-
njene za javnost. Med temi je četrta naj-
bolj zanimiva, kjer pravi med drugim:
Hrvatsko narodno zastopstvo smatra da-
našnje mednarodne meje Srbov, Hrvatov
in Slovencev v današnjih evropskih raz-
merah iz vidika hrvatskega in evropske-
ga stališča za najprimernejše. Hrvatski
narod je danes tako združen, kakor še
nikoli v vsej svoji zgodovini, ker obsega
vse ozemlje, ki je pripadalo pred več
kakor 1000 leti hrvatski državi. Vsako
spreminjanje teh mej bi danes povzročilo
težke komplikacije, ki bi lahko resno o-
grožale svetovni mir. Mednarodno ime(?)
SHS ne bo nikdar razdvojeno ali razde-
ljeno(?) Mi se bomo sicer pripravili s Sr-
bi, toda razdružili se ne bomo nikdar. V
končnem stavku te resolucije pravi, da
so Srbi ravno tako hrvatski narod kakor
so Hrvati srbski, a brez priznanja ena-
kopravnosti je vsak sporazum nemogoč.
V nadaljnjem razgovoru z novinarji je
Radić izjavil, da se na obeh straneh dela
na to, da pride čimprej do stikov med
vlado in njim. Pričela so se že tozadevna
neobvezna pogajanja. Radić upa, da bo
lahko doseči sporazum, nakar bo on z vse-
mi svojimi poslanci odšel v Beograd.

Nemško priznanje Jugoslaviji.

Berlin, 25. marca. V prisotnosti ju-
goslovenskega poslanika je imel v nem-
ško-jugoslov. društvu dr. Rüdiger od
Nemške kulturne zveze predavanje o
Nemcih v Jugoslaviji. Izjavil je, da ju-
goslovenska vlada bolje postopa z Nemci
nego je to prej delala Madžarska.

Porazi delavske stranke v Angliji.

London, 25. marca. Delavska stran-
ka je pri občinskih volitvah v Vzaodnem
Londonu izgubila štiri mandate. Pri obč.
volitvah v Towbridge (Kent) so bili po-
raženi vsi delavski kandidati.

Boji na Irskem.

London, 25. marca. Pri Wextordu na
Irskem so vstasi napadli iz zasede voja-
ški oddelek, pa so bili odbiti in so imeli
4 mrtve. V ladne čete so imele dva ranjen-
ca. V Wextordu so vstasi iz neke hiše
izvlekli tri vojake in jih umorili s strelji
iz strojnici.

Francoska zasedba Poruhrja

Pariz, 25. marca. »Intransigant« jav-
lja iz Düsseldorfa: Severno Buera ležeči
rudniki Rheinbaden in kraljevi premo-
govniki so brez incidenta bili zasedeni.
Nalaganje koksa prične jutri.

Konferenca strokovnjakov v Londonu.

London, 25. marca. Konferenca stro-
kovnjakov nadaljuje priprave za novo
orientirano mirovno konferenco. Politično
pravna komisija je odklonila turško zaht-
tevo, da se spremeni v lausanskem nar-
črtu predvidena meja ob Marici med
Turčijo in Grško. Finančna komisija je
odklonila turško zahtevo, naj bi se pred-
ložila izločitev bremen za nekatere želez-
nice iz otomanskih dolgov posebnemu
stalnemu mednarodnemu razsodišču.

Enver-paša vendar mrtev?

Carigrad, 25. marca. Lani junija se
je raznesla vest o smrti Enver-paše. Ta-
krat se je vest dementirala. V petek pa
je rodbina Enver-paše dala v njegovi
mošaji prirediti žalno ceremonijo, kar je
dobila gotovo poročilo, da je Enver-paša
padel lani junija v bojih v Kavkazu.

BORZA.

Curih, 26. marca. (Izv.) Predborza,
Pariz 37.90, Beograd 5.55, London 25.39,
Berlin 0.026, Praga 16.05, Italija 26.50,
Newyork 541.50, Dunaj 0.00755, žigosane
krone 0.0076, Budimpešta 0.1075, Varšava
0.013, Sofija 3.60.

skoraj nemogoče, da bi se dal premestiti
prepad med njima. To je takoj občutil v
vsej dalekosežnosti posledice tudi laški
tisk, ki je še včeraj slikal položaj v vseh
najlepših barvah, danes pa — zlasti fa-
šistovski, torej vladni — že piše o »ab-
surdnih, nezaslišanih jugoslovenskih za-
htevah«, o »nevarni jugoslovenski igri«,
o »predlogih, ki niso vredni upoštevanja
in se ne ve, ali zakrivajo bolj nesramnost
ali lopovščino«. Splošno laško nimenje
je, da stoji konferenca pred svojo izja-
lovitvijo.

Laški načrt je sestavljen zelo spret-
no. Da bi bila stvar videti še tem bolj
nedolžna, se ponovno povdarja, da je na-
črt sestavljen po vzorcu konsorcijske u-
prave genovskega pristanišča, pri čemur
pa se seveda pozablja povedati, da je ge-
novsko pristanišče samo laško, da njima
v njem besedice nobena druga država in
gre torej le za notranjo uredbo v laški
državi, ne pa, kakor v reškem vprašanju,
za skupno delovanje treh držav.

Glavna točka obstoji v določbi, da naj
bi države pogodbenice odstopile začasno
in brezplačno, nekvarno eventuelnim
suverenitnim in lastninskim pravicam,
uporabo ozemelj, ki naj bi spadala pod
območje konsorcija, in bi se odrekle za-
časno vsem pravicam posesti, uživanja
itd., kolikor bi bile v nasprotju s tem
dogovorom. Konsorcij bi vodil in uprav-
ljal vse pomorske in pristaniške posle
reškega pristanišča, ki bi imelo medna-
roden značaj in bi poslovalo kot čisto tr-
govinsko pristanišče. Vse tri države, nji-
hovi državljani, društva in ladje bi imele
popolnoma enake pravice kar se tiče pri-
stanišča. Konsorcij bi bil juridična ose-
ba, ali v mednarodnih vprašanjih ne bi
mogel neposredno občeati z drugimi
državami. Načrt, vsaj kolikor je uradno
objavljen, ne določa nikakršnih meja kon-
sorcijalnega področja, teče govori le o
celotnem reškem pristanišču in tudi ne
določa, koliko časa naj bi trajalo njegovo
poslovanje. Vodstvo konsorcija naj bi
imel upravni svet šestih članov, v kate-
rega naj bi volila vsaka država po dva,
a na čelu upravnega sveta bi stal pred-
sednik, izvoljen iz srede upravnega sve-
ta za dve leti. — Načrt je izdelan jako
natančno in vsebuje tudi določbo za vse
podrobnosti glede poslovanja konsorci-
ja in njegovega vodstva. Italijanski tisk
ga ne more dovolj prehovati kot narav-
nost nekaj vzornega, kar naj bi Jugosla-
vija sprejela z odprtimi rokami, češ, Ita-
lija bi dala svoje paroplovne črte in de-
nar, Reka svoja pristanišča, Jugosla-
vija pa glavno železniško dovozno črto
in znaten del prometa in bi bile tako za-
dovoljne vse tri države.

Jugoslovenski načrt je kratek in jase-
n ter pred vsem zahteva za Brijunsko, Delto
in Barošovo luko izključno jugosloven-
sko upravo. Kar se pa tiče pristaniškega
konsorcija, pa predlaga, da naj se stvar
prepušči reški državi. Glavna skladišča
naj upravlja reška država, ali pa z nje-
nim privoljenjem organ, ki bo sestavljen
od zastopnikov vseh treh držav. Želez-
nice od jugoslovenske meje do Reke naj
upravlja jugoslovenska, od italijanske
meje do Reke pa italijanska železniška u-
prava, za kar naj se sklenejo posebni do-
govori z reško državo. Železniško službo
na postaji sami pa bi opravljal oboje
reške države pod nadzorstvom mešane
komisije. Varstvo jugoslovenskih in ita-
lijanskih koristi na reški postaji in v
pristanišču naj se poveri mešani komi-
siji vseh treh držav. Medsebojni službeni
odnosi med reško postajo in reškim
pristaniščem na eni ter sušaško postajo
in pristaniščem, t. j. Barošovo luko, Del-
to in Brijunsko na drugi strani pa naj se
urede z dogovori med dotičnimi upra-
vami.

Takšna sta torej oba načrta. Gotovo ni
med njima čisto nič skupnega, temveč sta
si naravno temeljno nasprotna in ka-

Kor sem že rekel, zija med njima prepad, ki se zdi naravnost nepremostljiv. — Vkljub temu pa Italijani vendar še niso izgubili vsega upanja, da se bo stvar da la le še rešiti na zadovoljiv način. To upanje izražajo v tem, da njihov tisk napoveduje za soboto prekinjenje konference zaradi velikonočnih počitnic in pričakuje, da se jugoslovenski delegati po veliki noči vrnejo v Opatijo in da se dotlej kaj izpremeni v njihovem duhu in volji. S tem je pač rečeno, da Italija še vedno ni obupala nad duhom in voljo gospodov Pašića in Ninčića in drugih in da pričakuje po veliki noči radikalne rešitve reškega vprašanja!

Na jugoslovenski javnosti je, da se duh in volja beogradske vlade ne izpremenita Lahom v prid, Jugoslaviji in jugoslovanskemu narodu pa v ogromno, nepopravljivo škodo!

Politične vesti.

Seja oblastnega načelstva Demokratske stranke v Mariboru se je vršila včeraj 25. tm. od 10. uri dop. do 4. ure pop. ob navzočnosti odposlancev sestrške organizacije ljubljanske gg. dr. Zerkava in dr. Kramerja ter ob sijajni udeležbi članov mariborskega načelstva. V temeljiti, globoki razpravi se je pretrgal po volitvah ustvarjeni politični položaj ter se utrdile smernice za bodoče delo. Soglasno se je sprejela sledeča

rešolucija:

Načelstvo mariborske oblastne organizacije JDS je na svoji seji 25. marca 1923 vzelo na znanje poročilo o volitvah v narodno skupščino in poročilo o političnem položaju.

Predvsem se je enodušno ugotovilo, da nosi velik del krivde uspeha separatizma in reakcije razcepljenost naprednih vrst, ki sta jo zakrivali vodstvi SKS in NSS, kateri stranki sta v neazumljivem nepoznanju dejanskega položaja odbili predlog naše stranke za ustanovitev naprednega bloka. — Načelstvo je ugotovilo, da je bil edinole koncentracijski načrt pravilna taktika, ki bi ji bili morali naprednjaki slediti. Načelstvo je mišljenja, da je treba delo v smeri koncentracije naprednih sil z vseno močjo nadaljevati in naroča predsedstvu, da v sporazumu z bratsko ljubljansko organizacijo dela v tej smeri vrši.

Soglasno se je sklenilo vložiti radi nečutenih volilnih sleparij, zagrešenih predvsem po radikalni stranki, ugovor proti volitvam in izpodbijati nenški mandat. Somišljenike pozivamo, da javijo oblastnemu tajništvu JDS v Maribor najkasneje do 13. aprila t. l. vse podrobnosti volilnih sleparij, zlorabe vere in zlorabe uradne oblasti javnih funkcio-narjev.

Načelstvo poziva vse svoje organizacije, da organizatorično delo, storjeno v volilnem boju, z vsemi silami nadaljujejo. Trdne organizacije bodo prinesle stranki tudi formelnih uspehov.

Ugotovitev. V sobotno številko se je brez vednosti odgovornih činiteljev v uredništvu vrnila notica o uradništvu, kateremu se je imputiralo, da je po ve-

čini glasovalo za SLS, kar ne odgovarja dejstvom. Seveda so brezmišelnosti tudi vse nadaljne konkluzije v dotični notici.

G. dr. Ivan Fermevc iz Ptuja nas pooblašča, z ozirom na časopisna poročila radikalnih listov sledeče ugotoviti: On nikdar ni vstopil v radikalno stranko, je in ostane član JDS, (je član odbora ptujske lokalne organizacije JDS ter član kluba občinskih odbornikov JDS v Ptuju).

Socijalistični župan v Ptuju — agitator za nemško listo. Iz Ptuja se nam poroča gorostasna vest, da je tamonjni od socijaldemokratov izvoljeni župan pek Lozinšek pri minulih volitvah agitiral za nemško listo in baje tudi nemško volil, kar se pa seveda radi tajnosti volitev ne da ugotoviti. Radovedni smo, kaj bo v oči-gled temu storilo ptujsko in kaj centralno vodstvo stranke, katere zaupnik je Lozinšek kot župan. Za njegovo agitacijo za nemško listo so priče na razpolago.

Radić Korošcu v pozdrav. Slobodni Hrvatski borac, glasilo Radićevih frankovske omladine je naslovil na Slovence celo kopico »ljubeznjivosti« ter pravi med drugim: To su oni, koji shvataju jedinstvo po rečenici: »Što je tvoje, to je moje, a što je moje, je samo moje.« Potupljali butli u praksi največji separatiste, a u teoriji največji centraliste, jer znaju, da so siromasi i da od svojih poreza ne bi mogli živjeti. E pa dobro, gospod butel, dodji ti, čekamo te! — Eljen dr. Korošec!

Dnevna kronika.

Sadovi klerikalne vzgoje. V nedeljo 25. tm. je šel nek železničar z neko ženo čez Žejnik za Sv. Petrom proti Mariboru. Ubrala sta krajšo pot, ki vodi tudi čez nek vinograd. Vinograd je sigurno last kakega klerikalnega mogotea, ker je viničar, čim je zagledal potnika, začel nad njima kričati, češ, prokleti demokraci, socijalni demokratje, republikanci itd., vi hudiči ne boste hodili po našem vinogradu. Zavihtel je motiko ter udaril železničarja čez ledja, da se je ta zgrudil na tla. Posurovljeni viničar bi ga bil gotovo ubil, če bi ne bilo zraven žene. V tovo ubil, če bi ne bilo zraven žene. Z zadevo se peča sedaj sodišče. Vidi pa se, kake sadove rodi klerikalna vzgoja in delo božjih namestnikov, ki bi morali širiti med ljudstvom ljubezen in mir.

Vlom v Lazišah. V noči dne 22. tm. so doslej neznani vlomilci udrli v stanovanje posestnika Martina Podreberška v Lazišah, obč. Marijini Gradec pri Celju ter odnesli razne obleke in perila v skupni vrednosti 2102 Din. Orožništvo je pridno na delu, da izsledí storilce.

Svarilo izseljencem. Naš konzulat v Kairu sporoča, da prihajajo naši izseljenci v Egipt iskati dela. V Egiptu pa vlada velika brezposelnost in konzulat mora vse naše državljane odpremiti nazaj v domovino, kar povzroča velike stroške. Enako se godi v Nemčiji, kjer naše ljudi naravnost izganjajo. Zato opozarjamo vse one, ki se nameravajo izseliti, da si že prej priskrbe delo in zaslužek, predno se izsele, ker so sicer izpostavljeni bdi in pomanjkanju.

II. rudarstvo. Zaposlilo se je 43,37% brezposelnih. Povpraševanje za delom v rudokopih je bilo veliko in to tudi iz drugih strok. Delodajalci so ponujali bolj slabe mezde, ki si jih delavci niso mogli osvojiti. Potreba po rudarjih je bila v Sloveniji prav mala, v ostale dele države (Bosna, Srbija) pa večina slovenskih rudarjev vsled tamkajšnjih prilik ne odpotuje rada.

III. plavžarstvo. Začasno ta industrijska panoga pri nas še ne pride v poštev.

IV. vrtnarstvo. Prijavljenih je bilo več prostih mest ko pa brezposelnih, katerih se je zaposlilo 45%. Ponudena prostá mesta so imela večinoma slabše plačilne pogoje, zato so se jih delojemalci po možnosti branili. Delovni trg se v ti stroki precej izravnavala.

V. kamena, prstena, glinasta in steklar-ska industrija. Bilo je prijavljenih več prostih mest ko brezposelnih, katerih se je zaposlilo 30,76%. Za večino panog te industrije pri nas ni dovolj specialno izvežbanih delavcev in tako so delodajalci navadno zahtevali. V ostalem pa je tudi industrija sama — azen opekarn, lončar-jev in kamnosekov — še bolj nerazvita.

VI. kovinarstvo. Prijavljenih je bilo

— Napad na zagrebški vlak. Pred par dnevi je bil izvršen napad na tovorni vlak, ki vozi iz Zidana za mostu v Zagreb. V Podsusedu se je pet maskiranih roparjev povzpelo na vlak. Nastavili so zaviraču samokres ter zahtevali, da ustavi vlak. Zaviraču je prišel na pomoč še en sprevodnik in razvila se je pravcata bitka, kateri je napravil konec strojevodja s tem, da je kar najhitreje odpeljal v Zagreb, ter s tem preprečil rop vlaka.

— Parnik »Vojvodina« ponesrečil pri Danzigu. Jugoslovenski parnik »Vojvodina«, ki je bil nedavno zgrajen v nemški ladjedelnici v Danzigu, je odpeljal v sredo, natovorjen s sladkorjem za Kopenhagen, iz danziškega pristanišča. Krog 20. ure zvečer je parnik v bližini svetilnika na otoku Hela nasedel na pesek. Iz Danziga je bila takoj odposlana pomoč, ki je parnik še tekom noči spravila nazaj v ladjedelnico, da se popravi. — »Vojvodina«, (prvotno so jo krstili »Sumadija«, katero ime pa nosi drugi parnik) je torej že pri prvi poskušni vožnji doživela nesrečo, ki jo je povzročil defekt v mašineriji za krmilo. To je dokaz nesolidnega dela toliko hvalisane nemške industrije na eni strani, na drugi strani pa dokaz naše mizerije na strokovno izobraženih močeh. Nesreča bi bila nedvomno izostala, če bi bili v naši komisiji strokovnjaki, ki bi pred prevzemom vse pregledali in bi se nam ne bilo treba zanašati na nemško reklamo in firmo. Komisija še ni ugotovila, kdo je nesrečo zakrivil; vsekakor pa mora ostati »Vojvodina« najmanj 14 dni v ladjedelnici, da se popravi škoda.

Barvni traki in blazinice.

Ant. Rud. Legat, Maribor

Slovenska ulica 7. 425 Telefon št. 100.

Dopisi.

S Ptujkega polja. Na deželi se je razširila vest, da bode na Vel. nedeljo proklamiral Radić republiko. Vsi protidržavni elementi, 75% volilcev črne Koroškeve volilne armade se veselijo tega dogodka. Žebot, Žebot, ali boš obvladal po tebi v protidržavnem smislu razburkane ljudske mase? Vsi veliki demagogi so našli v revolucijah zasluženo kazen. Dušo ti stavimo, da najleš tudi ti svoje plačilo. Roka pravice te zasleduje!

Z dežele. Zopet 2 praznika. Skoro vsi gostilničarji se obračajo s prošnjo na okrajno glavarstvo za dovoljenje čez policijsko uro. Kdor pozna sedanje razpoloženje na deželi, je proti dovoljenju. Že prejšnja leta so bili prav na ta praznik poboji na dnevnem redu, letos pa so številni zasigurani. Vsa ljudska masa je vsled volilnega izida tako za nasilje razpoložena, da se bodo umori vršili z anarhistično lahkoto. Gospodje pri oblastih, govorili smo jasno. Po Veliki noči pa bomo govorili še jasnejše.

več brezposelnih ko pa prostih mest. Zaposlilo se je 32,87% brezposelnih, kar je primeroma malo. Kovinarstvo je zelo mnogolično in panogasto. Dočim je na eni strani precejšnja brezposelnost (kovači, stavbeni ključavničarji, železostrovarji), nedostaje predvsem v metalurgiji strokovnih moči. Zeljeni so bili posebno kotlarji, pločevinarji, železolivarji, kovinostrovarji, kovinotiskarji, bronarji, klaparji, galvanizerji, juvelirji, graverji, cizelerji in emajerji.

VII. industrija za stroje, instrumente, aparate in prometna sredstva. Prijavljenih je bilo skoro polovico manj prostih mest ko pa brezposelnih, katerih se je zaposlilo 26,39%, torej prav malo. Veliko število brezposelnih odpade na mlajše strojne ključavničarje, monterje in mehanike, ker vseh teh je začasno precej odveč. V ostalem pa so nekatere stroke te industrije pri nas še bolj v začetnih povojih.

VIII. lesna in rezbarska industrija. Prijavljeno je bilo več brezposelnih ko pa je bilo prostih mest. Zaposlilo se je 37,34% brezposelnih. Na najslabšem so v ti industriji žagarji, nekoliko tudi še kolariji in mizarji. Žagarji so bili večinoma

Občni zbor gremija trgovcev za Maribor in okolico.

V soboto dne 24. tm. se je vršil v Gambrinovi dvorani občni zbor gremija trgovcev za Maribor in okolico. Navzlic temu, da šteje gremij nad 1000 članov, je bila udeležba tako slaba, da se je za 19. uro napovedano zborovanje pričelo šele ob 20. uri. Zborovanje je vodil predsednik gremija g. Vilko Weixl, ki je podal iz-črpano poročilo o poslovanju trgovskega gremija v minulem poslovnem letu. Po odobritvi poročila je bil odboru podeljen absolutorij. Proračun za bodoče leto, ki izkazuje 58.000 dinarjev izdatkov, je bil soglasno odobren. V svrhu kritja naraščajočih stroškov se zvišajo nekatere pristojbine. Pri dopolnilnih volitvah je bil izvoljen trgovec Berdajs za podpredsednika, ravnatelj »Balkana« J. Kejžar za odbornika (kot zastopnik spedijske stroke) ter trgovec A. Murko in N. Sirk kot odborniška namestnika. Nato so se izvolili oziroma popolnili še sledeči odbori: odposlanci k pomočniškemu zboru: Novak, Pinter, Šoštar in Turad; razsodišče: Pelingar, Weixl, Berdajs, Gulda, Šoštar; namestniki: Tončič, Puljevič, Kejžar, Starkl in Oset; šolski odsek: kot delegata Oset in Šef, namestnik Jančič, ter 10 delegatov in 10 namestnikov k zborovanjem zveze trgovskih gremijev. Fond za zgradbo trgovske nadaljevalne šole, ki se je zbiral že svojčas, je postal sedaj brezpredmeten, ker je država ustanovila to šolo. Zato se bodo nabrani zneski uporabili za podporo revnih učencev.

Pri slučajnostih poročila predsednik Weixl, da je od več strani sprejel pritožbe glede izobešanja lepakov po trgovskih izložbah ter predlaga, naj trgovski gremij sklene, da se izobešanje, ki se je zadnji čas v Mariboru posebno razpaslo, kratkoma odkloni, ker potrebuje trgovec izložbo za svoje namene. Predlog je bil skoraj soglasno odklonjen, ker je večina stala na stališču, da more o tem odločati pač vsak trgovec sam. Nikakor ne gre, da bi gremij storil kak sklep, ki bi to zabra-njeval, ker je pač tudi dolžnost trgovcev, da podpirajo na ta ali oni način kulturna in dobrodelna društva.

Ze lausko leto je sklenil gremij, da se morajo trgovine držati odpre samo v določenem času, to je od pol 8. do 12. in od pol 14. do 18. ure. Iz vseh strani pa prihajajo pritožbe, da se trgovci tega sklepa ne drže ter odpirajo nekaferi trgovine že ob pol 7. uri zjutraj, drugi jih opoldne sploh ne zaprejo ter imajo tudi zvečer odprto čez določen čas. Po daljši debati, katere so se udeležili zastopniki posameznih strok, se je sklenilo, da se morajo člani gremija točno držati sklepov.

V imenu šolskega odseka je podal trgovec Oset kratko poročilo o stanju šolstva. Opaža se zlasti, da trgovci ne pregledujejo in podpisujejo kontrolnih knjižic. Vstop v trgovsko nadaljevalno šolo se naj vrši samo ob začetku leta. Izjeme tvorijo le oni učenci, ki imajo primerno šolsko izobrazbo, tako da ne zadržujejo rednega pouka. V šolo se bodo sprejemali samo taki učenci, ki so z uspehom izvršili 4 razrede ljudske šole.

trajno brezposelni, nuditi so se jim precej slabi plačilni pogoji.

IX. industrija za kavčuk, gutapečo in celulozo. Ker se panoge te industrije pri nas šele kemaj uvajajo, zato delovni trg ne naznamuje nobenega gibanja.

X. industrijske obdelovalne usnari, koš, ščetin, las, perja in podobnih snovi. Prijavilo se je polovico več brezposelnih, kot je bilo prostih mest na razpolago. Zaposlilo se je 25,75 odstotkov brezposelnih. Večina brezposelnih odpade na usnarske delavce in sedlarje, ki so imeli oboji zelo redko priliko dobiti primerno delo.

XI. tekstilna industrija. Prijavljeno je bilo veliko manj prostih mest kot pa brezposelnih, katerih se je zaposlilo 35,84 odstotkov. Prijavile so se predvsem začetne nekvificirane tkalke v novo ustanovljena tekstilna podjetja. Strokovnih delavcev za tekstilno industrijo pa ni bilo na domačem delovnem trgu.

XII. tapetarsko. Prijavljenih je bilo več brezposelnih kot je bilo prostih mest. Zaposlilo se je 42,85% brezposelnih. Delovni trg se v tapetarstvu precej izravnavala, dasi tapetniki od časa do časa nimajo dela. (Dalje sledi.)

Državna borza dela v Mariboru.

Letno poročilo za l. 1922.

Sestavil J. Stabej, šef DBD v Mariboru. (Dolje).

Najjasnejšo sliko delovnega trga pa nam da naslednji

pregled prometa po strokah glede na razpoložljiva mesta in delovne moči,

Kjer pridejo predvsem do veljave posamezne stroke v poedinih razredih:

I. poljedelstvo in gozdarstvo. Prijavljenih je bilo več brezposelnih ko pa prostih mest. Zaposlilo se je 33,06% brezposelnih, torej le ¼. Delodajalci so bili večinoma slabi plačniki, zato ni prišlo do uspešnih posredovanj. Na drugi strani pa je pri delojemalcih velika težnja, ogniti se deželi in priti kolikor mogoče bliže mesta ali v mesto. Posebno se je to opazalo še pri ženskah, kjer je težko dobiti dekel in služkinjo za na deželo. Precejšnje število poljedelskega in gozdarskega osebja je povpraševalo po delu v tovarniških podjetjih. Od časa do časa je primanjkovalo dela drvarjem.

Tajnik zveze trgovskih gremijev g. Mohorič je podal kratko situacijsko poročilo o notranji in zunanji trgovini. Opozorjal je zlasti na to, da se bodo v tekočem letu skoraj vse provizorne trgovinske pogodbe spremenile v definitivne, pri čemur bo treba paziti na to, da se eventualni nedostaki še pravočasno odpravijo.

Na predlog trgovca Oseta bo podvzel trgovski gremij korake, da se otvori na tovornem kolodvoru javna govorilnica, ki je nujno potrebna. Stroške za inštalacijo bi eventualno prevzeli trgovci sami.

Ob 23. uri je predsednik zaključil zborovanje.

Mariborske vesti.

Maribor 25. marca 1923.

Smrtna kosa. V soboto, dne 24. marca je umrl g. Milan Zupančič, pristav južne železnice. Pogreb se vrši v torek, dne 27. marca tl. ob 16. uri na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Klub jugoslov. častnikov v Mariboru sklicuje za torek dne 27. marca tl. ob 8. uri sejo, in sicer ob štiri uri pop. v Narodnem domu. Ker je na dnevnem redu neka nujna zadeva, prosi predsednik, da se tovariši odborniki zanesljivo udeležijo te seje.

Nabiralni dan Ljudske knjižnice je jako dobro uspel ter vrgel knjižnici krog 28.000 kron. Zahvala gre predvsem sicer maloštevilnim, a zelo požrtvovalnim nabiralcem, zlasti pa gospodičinam, ki so žrtvovali svoj prosti čas ter se naravnost odlikovale v agilnem in vztrajnem delu. Žal ni bil dosežen zaželjeni uspeh, ker je krasno pomladansko vreme zvabilo občinstvo v naravo. Izostali pa so tudi številni nabiralci, ki so se prej prijavili. Tem večja čast in priznanje pa gre za to, da so se žrtvovali in pripomogli k temu vsekakor lepemu uspehu!

Predavanje v Ljudski univerzi. V ponedeljek dne 26. t. m. ob pol 8. uri zvečer predava v prostorih Ljudske univerze (mala kazinska dvorana) g. prof. dr. Medved: Moja pot na Vezuv. Zgodovinsko in potopisno predavanje. Z ozirom na zanimivost predavanja je pričakovati obilen obisk.

Občni zbor Jugoslov. Matice se vrši v ponedeljek dne 26. t. m. ob 1/8. uri zvečer v društvenih prostorih (Sodna ulica 32, vhod na vogalu). Ponovno prosimo člane, da se udeležijo občnega zbora, ker smo ga že dvakrat morali odpovedati radi premajhne udeležbe. — Odbor.

Mestno kopališče. Z ozirom na velike množice praznike bo kopališče ta teden 4 dni odprto in sicer v sredo, četrtek, petek in soboto. Kadna kopel je vse omejene dni vsem strankam dostopna. Parne kopeli je v sredo, četrtek in soboto na kopelju v moške, v petek pa za ženske.

Doma je najboljša. Resničnost tega pregovora je spoznal tudi nek Franjo Frankovič, doma iz Karlovca. V Karlovcu je bil radi tatvine tri mesece v preiskovalnem zaporu. Pred razpravo, pri kateri je bil oproščen, je pobegnil čez mejo na Madžarsko ter se potikal tam brez posla, dokler ga niso prijeli in vtaknili v taborišče v Zalaegerszegu. Od tam jo je zopet pobrisal v Avstrijo, a tudi tu se mu ni dopadlo. Skrivaj je prišel zopet preko meje v Maribor, kjer se je prijavil komandi mesta ter prosil, naj ga sprejmejo k vojakom. Ker ni imel nikakoršnih dokumentov, ga je vojaška oblast izročila policiji, ki ga bo odpemila nazaj v Karlovec.

Pri igri ranjen. Učenec VI. razreda Oton B. se je igral v Ljudskem vrtu s svojimi vrstniki. Zabavali so se z meta-njem kamenja. Precej debel kamen mu je priletel v glavo in ga občutno ranil, tako, da je moral pri rešilnem oddelku iskati pomoči.

Policijske vesti. Franc S. je v nedeljo ponoči razgrajal v pijanosti po Aleksandrovi cesti. Romal je v »hladilnico«, gostilničar pa, ki mu je dal preveč pijače, se bo zagovarjal pred sodiščem. V soboto zvečer je bila aretirana radi prostitucije že znana Marija N. Ker je okužena, je bila oddana v bolnico. — Ker se bližajo prazniki, je napočila zopet nevarna doba za piščance in kokoši. Trgovki Tischler na Aleksandrovi cesti je izginila lepa kokoška, ki bo nedvomno morala dati svoje življenje za pečenko na tuji mizi. — Neki ženski, ki ni bila dovolj previdna, je izginila na Glavnem trgu

denarnica z 110 Dinarji. — Anton P. se je v gostilni Ogrizek v Kamnici napil žganja in razsajal po Koroški cesti. Gostilničar je naznanjen sodišču, ker je kljub

Morilec Lichtenwallner obešen.

Maribor, dne 26. marca.

Danes zjutraj točno ob 7. uri je bila izvršena na dvorišču tukajšnjega okrožnega sodišča prva smrtna kazen v Sloveniji.

Andrej Lichtenwallnerja pot k vešalom.

Včeraj ob 7. uri so sporočili na smrt obsojenemu kaznjencu Andreju Lichtenwallnerju, da ni bil pomiloščen, vsled česar bo jutri zjutraj obešen. Andrej Lichtenwallner je znan izza dveh poročnih razprav. Rojen je bil l. 1871 v Jastrebi in je v zadnjem času bival na Kogu pri Središču. Po poklicu je čevljar. Že zgodaj je prišel navskriž s kazenskimi paragrafi. Imel je brutalno, svojeglavo in bojovito naravo. Rad se je pretepal in je užival v tem, da so se ga drugi ljudje bali. Njegova prva žena je imela hude čase pri njem; morala je iskati zaščite pri sodišču, ki ga je l. 1911 obsodilo na tri mesece ječe. Ko se je vrnil, je živel v skupnem gospodarstvu z neko omoženo žensko. Z njo sta se nekoliko bolj razumela, ker sta bila sparjena od danes do jutri; Lichtenwallnerja pa je peklo in grizlo to, da so se ljudje zgražali nad preštevom. Pripravljaj je maščevanje. Najbolj mu je bil na poti sosed viničar Pinterič. Dne 5. aprila 1915 je vstrelil iz razdalje dveh do treh korakov proti Jožefu, Mariji in Ljudmili Pinterič; zadel je vse tri, najbolj pa Jožefa, ki je vsled otrpnenja možgan umrl. Lichtenwallnerja so vtaknili v ječo, kjer je prebival 5 let. Ko je prišel iz zapora, je začel iskati žensko, ki bi mu dala streho in kruh (prva žena je medtem umrla). Seznanil se je z vojno vdovo Matildo Zorčevno, dobrodušno, na videz bolehalo žensko s katero sta se vzela dasiravno so jo vsi svarili pred zakonom s človekom, ki je bil na glas kot največji surovež v tem kraju. Zorčeva je imela lastno posestvo z novo zgrajeno hišo, kar je Lichtenwallnerju zelo ugajalo. Kmalu pa je uboga žena občutila na lastni koži, kako dobro mišljena so bila svarila sovaščanov in znancev. Mož jo je pretepal za malenkosti; hotel je, da mu žena izpolni vsako najmanjšo zahtevo, in če tega ni hotela ali mogla, je občutila na sebi njegovo trdo pest. Tako sta se pripravila in mučila, dokler ni žena storila zadnjega rešilnega poskusa. Ovdila ga je sodišču, da ji grozi s smrtjo in sodišče ga je zopet vtaknilo v ječo; tu je sedel šest mesecev. Medtem je žena zahtevala ločitev zakona, čemur je sodišče ugodilo. Dne 10. junija 1922 je prišel sodni sluga in spodil Lichtenwallnerja iz hiše. Mož pa se je vrnil in ostal pri ženi še dva dni. Dne 12. junija mu žena ni hotela dati večerje in je odšla iz hiše v vinograd, kjer je nabirala travo. Ko se je vrnila, je prišel tudi Lichtenwallner v hišo. Po kratkem prerekanju jo je potegnil v klet in tako dolgo davil, da je ostala mrtva. Lichtenwallnerja je sodilo porotno sodišče v Mariboru. Prva razprava je bila preložena, ker je zagovornik dr. Skapin zahteval, da preišče njegovo duševno stanje. Znano je, da je v tem času postal »nem«, šele slaba juha ga je nekega dne tako razjarila, da se je začel kregati, pa je od tega časa zopet govoril kakor poprej. Dne 11. decembra 1922 ga je porotno sodišče iznova sodilo in je bil zaradi hudodelstva umora obsojen na smrt z obešenjem. Nj. Vel. kralj je odobril smrtno kazen in tako so se približali zadnji trenutki tega zagonetnega, duševno kompliciranega zločinskega tipa.

Pred smrtjo.

Vest, da bo obešen, je sprejel popolnoma mirno. Dejal je, da se temu ne čudi, ker je tako moralo priti. Noč je prebil mirno. Zjutraj sta ga posejla njegov zagovornik dr. Snuderl in frančiškanski pater. Ostala sta pri njem dve uri in mu skušala olajšati zadnje trenutke. Ali tega ni bilo treba, ker je bil obsojenec popolnoma na jasnem s samim seboj. Bil je tako prepričan s fatalizmom, z vero, da se mora zgoditi to, kar usoda hoče, da ni niti čutil groze bližajoče se smrti. Fiksna ideja, ki ga je spremljala vse življenje, je bila v njegovi notranjosti tako globoko zarezana, da se ni zavedel, kako straho-

ten in tragičen je njegov položaj. Sicer pa je bil pri popolni duševni zavesti; spominjal se je raznih podrobnosti in se sploh vedel povsem normalno, kakor človek, ki vse svoje življenje zasleduje en sam cilj, uklanja s poti vsako zapreko in se nazadnje mirno ukloni pred silo, ki je bila močnejša in ga je premagala. Spovednika ni hotel, češ, da se je že spovedal sodnikom. Sicer je s zastopnikom zagovornika dr. Snuderlom filozofiral o Bogu — patra je gledal zelo mrko — vendar pa si je Boga predstavljal na svoj način. Bil je trmast tudi napram veličanstvu smrti, pred katerim sicer omaga še tako krepka človeška volja.

Vislice in krvnik.

Na dvorišču okrož. sodišča so po noči postavili vislice. Čudno enostavna priprava: lesena soha z železno kljuko na vrhu. Sprejaj in zadaj majhne stopnice in nič več.

Krvnika so poklicali iz Sarajeva. Je učenec slovitega »mojstra« Seiferta, ki je odšel v penzijo. Piše se Florjan Mauzner in je doma iz varaždinske okolice. Ima tudi pomočnika, ki pa noče izdati svojega imena. Mauzner je oblečen v navadno meščansko obleko; na vprašanje, zakaj nima črne salonske suknje in rokavic, je odgovoril, da je to sedaj predrago. Za vsako justifikacijo dobi samo 100 Din. in 50 Din. na dan za potne stroške. Ravno kar se pogaja za ureditev stalnih »službenih prejemkov«; upa, da bo njegova prošnja zadovoljivo rešena. Mauznerja so v sredo obvestili, da mora v Maribor. Doslej je v Jugoslaviji obesil 5 morilcev in sicer v Banjaluki, Travniku, Nevesinju, Zagrebu (atentator Aliagić) in sedaj v Mariboru. Sicer se je v celam udeležil 28 justifikacij.

Obešenje.

Točno ob 7. uri so stopili na dvorišče sodniki v haljah z zapisnikarjem, državni pravdnik dr. Hojnik in sodni zdravnik dr. Zorjan. Čez par minut so se odprla vrata jetnišnice. Izstopila sta kazenski zagovornik dr. Snuderl in frančiškanski pater. Takoj za njima Lichtenwallner v spremstvu štirih orožnikov. Pri vislicah je stal krvnik s pomočnikom. Lichtenwallner je stopil mirno in popolnoma zavestno k vislicam. Oblečen je bil v svoj progasti suknjič, ki ga je nosil še na Kogu, ko je delal v goricah. Obraz je bil povsem miren, nikakega sledu o notranjih bojih in strahu. Fiziognomija zelo spominja na znanega pariškega sadista in morilca žensk Landruja. Tudi brada je podobna Landrujevi. Ko je stopil na stopnice, mu je krvnik Mauzner ovil vrv okoli vratu in jo pritrdil za kljuko na stebri. Pomočnik je Lichtenwallnerja dvignil in odsunil sprednje stojalo. L. obraz je zalila kri; umiranje se je začelo. Krvnik mu je pokril obraz z belo ruto. Obešeno telo je parkrat rahlo vzdrtelo; čelo nad ruto je postajalo vedno bolj blede in čez kakih 10 minut morilec ni bilo več. Ostal je samo človek; krivda je bila zbrisana, saj je odkupil z lastnim življenjem ona življenja, katerim je postal sodnik in krvnik. Lahen jutranji veter je šušljal z belo ruto, ki je pokrivala mrtvi obraz. Na strehi so sijali žarki jutranjega solnca. Tragedija človeškega življenja, ki je zgrešilo svoja pota, je bila končana. V zraku je ležalo odpuščenje.

Krvnik je po končanem dejanju naznanil sodnemu dvoru smrt. Sodni zdravnik je pristopil in konstatiral, da v človeku, visečem na vrvi, ni več življenja. Sodniki so odšli, navzoči, ki se jih je zbralo precejšnje število, pa so pristopili k vislicam in si ogledali mrliča. Sodni organ je razdelil litografirani prepis smrtnih sodbe, kjer je na kratko povedano, kako je pokojnik dospel k vešalom.

Okrog pol 8. ure so ga sneli in bo danes zvečer pokopan na Pobrežju. V večnost naj ga spremljajo besede, ki jih je sam izpregovoril pred smrtjo: »Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi.« Po končanem zadoščenju človeški pravici naj mu bo lahka zemlja!

Narodno gledališče

Repertoire:

Ponedeljek, 26. marca. Zaprt.

Torek, 27. marca. Škrjančkov gaj, izv. Premijera.

Sreda, 28. marca. Škrjančkov gaj. A.

—□—

»Škrjančkov gaj« (»Wo die Lerche singt«). V torek, 27. t. m. se vrši ena najpopularnejših Leharjevih operet »Škrjančkov gaj«, ki se v marsičem približuje operi. Zlasti jo odlikujejo muzikalni in dramatični momenti. »Škrjančkov gaj« spada med dela, s katerimi je dosegla operetna produkcija višji glazbeni nivo kot reakcija hipermodernizma na glasbenem polju. In daji je v tej opereti mnogo komičnih momentov, se vendar odlikuje to delo s svojo melodijoznostjo in mestoma se povzpne do fino občutne lirike. — Ker je za jutrajšnjo premijero zanimanje zelo veliko, naj si občinstvo po možnosti oskrbi vstopnice že v predprodaji.

Gostovanje v Celju. Na povabilo dramatičnega društva v Celju, gostujeta v torek 27. t. m. v celjskem mestnem gledališču g. ravnatelj Bratina in ga. Bukšekova z najnovejšo Schönherrejevo dramo »Ono«.

Izpred sodišča.

Maribor, 23. marca.

Roparski napad.

Delavec Ivan Šabeder je prišel 24. novembra 1920 zvečer v gostilno Gnuške v Stojncih, okraj Ptuj. Imel je seboj večji zavoj z razno obleko, ki jo je prinesel iz Ogrske, kjer jo je v Kapušvaru nakupil. V gostilni je bilo več fantov, med temi tudi kočarski sin Ivan Šmigoc in posestniški sin Josip Kostanjevec oba v Stojncih. Šabeder, ki je bil dobre volje, je plačal fantom 4 l vina in začel ponujati obleko na prodaj, ki jo je imel v zavoju. Ko je nekaj stvari prodal, je zapustil gostilno z Jožefom Šilakom; katera je naprosil, naj mu pomaga nesti ostalo mu obleko. Kmalu nato sta tuš Šmigoc in Kostanjevec zapustila gostilno. Ko prideta Šabeder in Šilak do neke kapele, sta zapazila neko miganje postav. Ker se je Šilaku stvar zdela sumljiva, je izjavil Šabederu, da ne gre naprej za obroč in odšel. Ko je bil že kakih 100 korakov oddaljen, prileti za njim Kostanjevec, ki ga je zabodel z nožem v glavo in s tem lahko telesno poškodoval. Šabeder pa, ki je mislil, da ga hočejo oropati, je začel bežati in ker ga je zavoj oviral, ga je vrgel proč. Ta zavoj z obleko sta nato Šmigoc in Kostanjevec pobrala in si obleko med seboj razdelila. Kostanjevec je bil obsojen na 10, Šmigoc pa na 8 mesecev težke ječe.

Tat in vlomilec.

32letni v St. Ilj v Slov. goricah pristojni sodar Jurij Kapun, ki je brez stalnega bivališča in že 6krat predkaznovan, je tujemu imetju skrajno nevaren človek. Kjerkoli se pojavi, izvrši kako tatvino in nato zgihe. Pred božičnimi prazniki l. l. se je zglasil pri posestniku Alojzu Glazar v Rušah in prosil za delo. Glazar ga je sprejel in nekaj časa je delal prav pridno. Nato pa je začel hujskati druge uslužbenke proti Glazarju, radi česar ga je Glazar odpustil. Dovolil pa mu je, da sme pri njem stanovati. Stanoval je skupno z Glazarjevim hlapcem Mihaelom Vohl. Dne 3. marca pa je izginil in z njim tudi Vohlova praznična obleka, en jopič, par novih čevljev, prazničen klo-buk in 120 K gotovine. Kapun je nadalje osumljen, da je dne 6. junija 1921 v Cmurku v N. Avstriji, vdrl v hišo Pavla Družeka ter odnesel 8 bankovcev po 1000 aK. 3 prstane 2 samokresla, par novih moških čevljev, 2 para gamas in več srebrnega denarja. S plenom se je podal v Jugoslavijo. Pred okrožnim sodiščem je bil obsojen na 10 mesecev težke ječe.

Še ena sraka.

24letna služkinja Regina Polanec, nazadnje v Selnici ob Dravi, ki je že 4krat radi tatvine predkaznovana, je dne 6. januarja ukradla Genofeti Kojzek na Teznu kovčeg z različno žensko obleko in perilom v skupni vrednosti 9950 K. Obsojena je bila na 8 mesecev težke ječe.

Gospodarstvo.

g. Produktna borza v Novem Sadu dne 23. marca: pšenica 452.50, ječmen 315, oves 292.50, kornu 250—282.50, fižol 465, moka »00« 650, krušna 512.50, otrobi pšenični 165. Tendence nestalna.

Kultura in umetnost

x »Jadranska Straža«. Osrednji odbor »Jadranske Straže« v Splitu izdaja revijo, ki se peča s proučanjem našega pomorstva in zračne plovbe. List je prvo-

Prstna revija strokovnega in poučnega značaja, elegantne vnanje opreme, tiskana na finem satiniranem papirju in opremljena z obilico lepih in zanimivih ilustracij. Vabijo se lastniki kavaren, gostilen, čakalnic, poslovnih prostorov in drugih javnih lokalov, da se naroče na to krasno revijo, ki naj tudi ne manjka v nobeni narodni družini, ker je v kras vsake hiše. List se v Dalmaciji silno širi in je treba pokazati, da tudi Slovenija ceni morje, pomorstvo in njega gospodarski pomen. Posamezne številke se dobe pri Glavnem odboru »Jadranske Straže« v Ljubljani, Turjaški trg 3, ki prevzema tudi prijave na novo naročbo.

REPERTOAR LJUDSKEGA ODRA V MARIBORU.

Nedelja, 25. marca ob 15. uri: Trpljenje in smrt J. K. Pasijonska igra v 8. slikah.

Ponedeljek in torek, 26. in 27. marca — vsakikrat ob 20. uri: Trpljenje in smrt J. K. — Predprodaja vstopnic za vse predstave v pisarni Ljudskega odra (Kazino) vsak dan od 11. do 15. ure.

Iz življenja in sveta.

Milena, kraljica Črne gore.

Pred par dnevi so položili v kripti pravoslavne cerkve v San Remo bivšo črnogorsko kraljico Mileno, babico našega kralja. Smrt jo je zadela v mali francoski luki Antibes na solnjeni obali Sredozemskega morja, kjer je preživela svoja zadnja leta v prostovoljnem prebivalstvu. V San Remu spava sedaj večno spanje na strani svojega moža, »gospodara Črne gore« Nikole Njegoša. Oba sta odšla v zgodovino, kakor je šla v zgodovino mala Črna gora, državica, ki je vse do zadnjega časa nosila okoli svojega imena romantičen nimb. Romantično je bilo tudi življenje kraljevega para — ne za njiju, ki sta živela preprosto in povsem realno, marveč za evropski oči. Ko je Nikita potoval kot kralj po Evropi, je to bila senzacija prve vrste. Kralj male, balkanske Črne gore! Dasi je njegova oblast komaj obsegala toliko ljudi kakor oblast katkega župana v večjem mestu, je vendar bil vladar kakor vsi drugi in si je po zaslugi svoje žene pridobil celo prav ugledno mesto v hijarahiji evropskih monarhov.

Oba — Nikita in Milena, ki sedaj ležita v tuji zemlji — sta bila črnogorske gore, oba sta bila črnogorska vaščana. Milena je bila hči znanega vojvode Vukotića. Že šestletno so jo zaročili s takratnim naslednikom knežjega prestola, sinom vojvode Mirka Petrovića Njegoša Nikito. Trinajst let stara je stopila pred altar in postala kneginja Črne gore. Bila je vzgojena na vasi s tisto pomankljivo stjo, ki je takrat ni nihče čutil: ni znala ne čitati in ne pisati. Sele kot žena je dobila prvo podlago evropske izobrazbe. Njena prva učiteljica je bila vdova kneza Danila.

Milena je bila krasna ženska, divne rasti in pristne črnogorske lepote. Svoječas so jo šteli med najlepše evropske žene. Sele trinajst porodov je nekoliko skazilo čarobne poteze njenega obraza. Najraje je nosila črnogorsko narodno obleko, ki je še prav posebno podčrtavala njeno klasično lepoto. Imela je miren, skromen nastop, ki je izražal plemenitost, dano samo onim, ki so zrasli v naravnih priprnostih. V politiko se ni nikdar vmešavala, šele na stara leta, po mozevi smrti, je podlegla skušnjavam in se — brzkone iz čiste materinske ljubezni do svojih otrok — dala voditi od intrigant-skih svetovalcev, ki so hoteli vzpostaviti zgodovinsko že pokopano in danes nemogočo kraljevino Črno goro.

Lepo je vzgojila svoje otroke in še boljše je omožila hčeri, ki so dobile od matere doto, ki je ni mogoče kupiti z denarjem: telesno lepoto. Z Nikito sta živela v najlepši slogi. V družini je vladala patrijarhalna preprostost. Nikita je bil velik skopuh in absolutist, izžemal je ubogo ljudstvo, kolikor je le mogel — ali v krogu svoje družine je bil človek dobrega srca, ki je ljubil svoje otroke enako pristrano kot slednji kmet v gorski vasi.

Z Mileno je šla v grob zadnja evropska kraljica, ki ni bila rojena na parketu, edina kraljica, ki je v svoji mladosti bosonoga skakala po travi in s pastirjem čuvala ovce. Romantične prikazni se umikajo vedno bolj s površja sodobnega življenja. S smrtjo Milene Vukotičeve, matere italijanske kraljice in babice kralja Jugoslavije, je zašlo na obzorju večnosti lepo in bogato preživljeno življenje, ki je za »moderne Evropejce«, vzgojene v duhu kulturne dekadence, samo še legenda.

Mala oznanila.

Dva močna učenca za ključavničarsko obrt se takoj sprejmeta pri trdku Franc Schell, I. jugosl. izdelovalnica blagin, Maribor, Koroska cesta 31. 599 2-1

Kinopodjetje, kompletno, v Mariboru-Studenci, se takoj po zele ugodni ceni prodaja. Vprašati: Studenci, Slomškova ulica 5. 599 2-1

Lokal na prometnem kraju se odda v najem. Naslov pove uprava. 594 3-2

URE, zepne in stenske, popravila najsolidneje tvrdka R. BIZJAK, urar, Gospeška ul. št. 16, Maribor. 591 15-2

Hladilnica s pripravo za izdelovanje leda, 10.000 kalorij, skoraj nova in moter na surovo olje, 6 PS, na meji Jugoslavije, na predaj. Ponudbe na naslov: Franc Jahl, Graz, Sackstrasse 30. 583 2-2

Kopalna peč v dobrem stanju se kupi. Ponudbe na upravo pod št. 526. 526 5-5

Perilo po najugodnejši ceni prodaja samo B. Veselinović in drug. Maribor, Gospeška ul. 26. 458 15-10

2595 78-34

Perilo, klobuke
dežne plašte,
čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno
in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnene!
Najbolje varstvo proti vlagi i mraza!

Notar Ivan Ašič

je otvoril 26. marca 1923
svojo notarsko pisarno v

Mariboru, Marijina ulica št. 12
(poleg sodnije).

Velika izbira vsakovrstnih
ročnih torbic, listnic, kovčkov, gamaš i. t. d.

Gonilni jermeni la vrste
od 30—350 mm v zalogi 525 10-6

Iv. Kravos, Maribor

Telefon 207 Aleksandrova c. 13. Telefon 207

Dražba telefonskih aparatov.

Dne 29. marca 1923 ob pol 16. uri se vrši v skladišču špedicijske tvrdke »Balkan« v Mariboru javna dražba 184 komadov dobro ohranjenih, večinoma novih

stenskih telefonskih aparatov.

Pojasnilo daje Slavenska banka d. d., po-družnica v Mariboru. 590 2-2

Mihel Zevaco: Markiza Pompadour.

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila Rosandra.

(Dalje.) (57)

»Vaša hči?« — je ponovil vitez začuden, osupnjen.

»Da, gospod,« — je veličanstveno potrdil pijanec, — »jaz Noe Poisson sem soprogo Eloise Poisson in oče Ivane Antonijete Poisson, — sedaj gospe d' Etioles.«

»Vaša hči?« — je zajecjal d' Assas.

»Vi se čudite, — vprašate se, kako bi jaz, tako močan človek, mogel biti oče od tako nežne hčerke? — Ker moja hči je res slabotna, ni v stanu sprazniti niti najmanjšega kozarca pri jedi. — In potem koliko solz, omedlevic, nezvesti za prazen nič!«

D' Assas je stmel v Poissona skoro prestrašeno.

Ta človek da bi bil oče od Ivane?! — Nemogoče! — Kako bi pač mogel biti ta pijanec tako bogat, da bi imel tako krasno palačo z dragocenimi okraski? — Kako je pač mogel ta propalica vzgojiti Ivano knežjo v vsakem oziru! —

Tu je bila gotovo kaka skrivnost. A razumel je, da bi ne znala raztolmačiti te tajnosti ne Poisson, ne Crebillon.

»Dovolite mi, da vam čestitam! — Gospe Ivane...«

»Oprostite, gospe d' Etioles!«

»Da, res, — torej gospe d' Etioles je kraljica po svoji lepoti, duhovitosti in vzgoji...«

»Ponosen sem lahko na to!« — je odgovoril Noe.

»Jaz sem jo pončeval v pesnikovanju, — je pristavil Crebillon. — Na ta način je malo tudi moja hči, — in vi veste: talis pater, talis filia, — kar naj pomeni, da zna pesnikovati, improvizirati verz in rime.«

»Ona je tudi izvanredno muzikalna!«

»Tudi zna slikati, vrezavati, risati, igrati na glasovir!«

»Umetnica je!«

»Vila je!« — je pripomnil še slednjič Poisson.

»Ona je prava muza!« — je svršil slavospev Crebillon.

Vitez je bil uničen. — Prijatelj sta trčila, izpraznila kozarce ter hotela nadaljevati, a d' Assas je povzel:

»Gospod, — oprostite, — potrudite se in zberite vaš spomin. — In ker ste njen oče, oče gospe d' Etioles, vam more gotovo biti najvažnejše, da je ona srečna!«

»Zagotavljam vas, da je srečna!«

»Naj bo, — ali, tistega dne, ko vas je poslala semkaj s tem pismom, ali se tedaj ni pripetilo nič hudega, nič nevarnega za njo?«

»Nič, prav nič!«

»In ona ni izgledala žalostno, pobito?«

»Ona?« — Se nikoli je nisem videl tako veselo, kot tistega dne. — Dokaz je tudi to, da mi je dala dvanaest zlatnikov, le da sem hitro prišel semkaj, — ne da bi se vstavljal po cesti. — In lahko vam rečem, da sem jih pošteno zaslužil — mojih dvanaest zlatnikov. — Na tvoje zdravje, Crebillon! — Na vaše, gospod vitez d' Assas!«

»Nič,« — je tesnobno zamrmral vitez. — Iz teh dveh pijancev ne spravim ničesar.«

A mahoma se je vdaril na čelo, plamen mu je zaiskril v očeh.

Prijel je Poissona za roko in rekel:

»Ali hočete narediti vaši hčeri veliko uslugo?«

»Gotovo vendar!«

»Tudi jaz!« — vpraša Crebillon.

»Dobro tedaj, — povedite me k nji, — spremite me v palačo, kjer stanuje, — in poskrbite, da govorim z njo na samem, — brez prič. — Ah gospod, prisegam vam, da me vodi edino le želja, za njeno srečo in da vaša očetovska občutljivost...«

»Ali saj je to vendar tako lahko!« — je odvrnil Noe Poisson, — mirno, da je popolnoma zbežal d' Assasa.

»Torej,« — je nadaljeval vitez, — »vi sprejmete? — Mi omogočite sestanek?«

»Tako!«

»Gospoda, blagovolita me počakati v spodnji sobi. — Oblečem se in potem gremo!«

Ko je vitez ošal sam in si nadeval drugo obleko, — je mislil vznemirjen.

»Kako čuden oče! — Ali je v ti nenavadni ženski res vse sama skrivnost?«

Vitez je dobil v spodnji gostilniški sobi Poissona in Crebillona, ko sta ravno izpila zadnjo steklenico vina, — podali so se na ulico ter šli ob Seni do ulice Avguštinčev, kjer se je nahajala palača d' Etioles.

Upeljani so bili v krasno sprejemnico, polno dragocenosti.

Poisson je vprašal po svoji soprogi.

A te ni bilo doma, šla je k precokovalki Lebon.

»Tem boljše,« — je zagodrnjal Poisson in takoj je vprašal po gospe d' Etioles, zapustivši v sprejemnici Crebillona in d' Assasa, Crebillon je zadržal v naslonjaču, a d' Assasu je svez skoro slišno utripalo.

Čez malo časa je prišel galoniran služabnik ter prosil viteza, da mu sledi po stopnjicah, skozi vrsto najbogatejših in najokusnejših opremljenih sob, kjer je bilo zbrano obilo umetnin, slike, pozlačeni svečniki, kandelabri, — debole preproge, — pravi zaklad.

Ubogega viteza je vse to nekako amamilo. — Tembolj je čutil v ti okolici daljavo, ki ga je ločila od nje, katere je ljubil.

Dražestna mladenka iz goljave pri Romitoriju je tedaj izginila iz njegovih misli, videl je edine veliko damo, ki se je zvala Ivana d' Etioles.

In to ga je pretreslo, — to je pač utis, katerega naredi bogastvo tudi na najbolj brezbrizne, indiferentne ljudi. — Vitez

pa je bil mlad, ubog reven častnik, ki ni poznal bogastva, razkošja, ampak le stražniške sobe in sobe po gostilnah in prenočiščih. — Zazdelo se mu je torej čisto naravno, da je storil brezpankten blazen korak.

Kaj je vendar prišel semkaj? — Kaj je hotel reči veliki in mogočni gospodari te krasne palače?

Mahoma jo je zagledal.

Sluga ga je bil povedel v mal bon-doir, ki je bil opremljen z največjo preprostostjo. — Mogoče je Ivana, v svojem srečju, ki je čutilo vso neznost in preprostost drugih, ki je imela poseben dar, da je uganila misli drugih, hotela pokazati vitezu, da ostane za njega še vedno krasna vila iz ribnika.

Šla mu je naproti, mu ponudila obe roki.

On pa že ves omamljen, — zbežan od dna sreča, se je tresoč sklonil nad ročico, ju poljubil in hotel poklekni.

Ali Ivana mu je pokazala naslonjač, in potem se je vsedla tudi ona sama.

»Pričakovala sem vas, vitez!«

»Pričakovali ste me, gospe, — a jaz!«

Gotovo, prihajam kasno, — ali imam vzrok. Sele pred jedno uro sem bral vaše pismo, s katerim ste me počastili.

Prihajam iz Bastilje!«

»Iz Bastilje!« — Torej niste prebrali mojega pisma onega večera, ko...«

»... ko ste me rešili? — Ker bili ste vi, — videl sem vas, — V svinčenem spajku, v onemoglosti, ko se nisem mogel niti premakniti, — sem vas spoznal!«

»Da, jaz sem bila!« — je odgovorila preprosto Ivana, in melanholično je klonila glavo.

»Torej, tedaj še niste bili brali pisma?«

»Ne, gospe, bil sem v ulici Bons Enfants, pod vašim oknom sem stal. — Zdeci zagledam več moških, ki so v temi opazovali vaša okna, — mislil sem, da so kakih zlikovci, šel sem proti njimi, — ali ne zlikovci, — bil je sam francoski kralj!«